

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi vuodelta 1983 suoritettavasta työntäjän sosiaaliturvamaksusta ja vakuutetun kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksusta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan, että vuodelta 1983 perittäisiin työntäjän sosiaaliturvamaksua siten, että yksityisen yritystoiminnan piiriin kuulvalta työntäjältä perittäisiin kansaneläkemaksua yrityksen pääomavaltaisuudesta riippuen joko 4,10, 5,05 tai 5,60 % ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä ja julkisen tahon maksu olisi vastaavasti 4,60 %. Työntäjän sairausvakuutusmaksun suuruus olisi ehdotuksen mu-

kaan 1,35 ja julkisen tahon maksu 2,35 %. Lapsilisämaksua ei edelleenkään perittäisi.

Vuodeksi 1983 vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksu esitetään vahvistettavaksi 1,75 penniksi ja sairausvakuutusmaksu 1 penniksi veroäyryiltä.

Esitys liittyy valtion tulo- ja menoarvioesitykseen 1983.

PERUSTELUT

1. Nykyinen tilanne ja ehdotetut muutokset

1.1. Työntäjän kansaneläkemaksu

Kansaneläkelain 3 §:n 2 momentin (307/82) mukaan työntäjän kansaneläkemaksua peritään hänen liiketoimintansa pääomavaltaisuudesta riippuen joko 4,25, 4,75 tai 5,25 % työntekijälle suoritettuna ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä. Kansaneläkemaksua on kuitenkin peritty viime vuosina työntäjän toiminnan pääomavaltaisuudesta riippuen 4,625, 5,125 tai 5,625 %. Näin myös vuoden 1982 huhtikuun loppuun saakka (802/81). Kustannuspaineiden ja välillisten työvoimakustannusten alentamiseksi katsottiin 19 helmikuuta 1982 päivätyssä hallitusohjelmassa siinä tarkemmin mainitulla tavalla tarpeelliseksi alen- taa yrityksiin kohdistuvaa työntäjän sosiaaliturvamaksua vuoden 1983 loppuun. Tämän

mukaisesti alennettiin yksityisen yritystoiminnan kansaneläkemaksua työntäjän pääomavaltaisuudesta riippuen joko 4,10, 5,05 tai 5,60 %:ksi ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä 1 päivästä toukokuuta 1982 lukien saman vuoden loppuun (308/82). Julkisen tahon maksu alennettiin vastaavasti 4,60 %:iin. Tähän maksuluokkaan katsotaan kuuluvan valtion ja sen laitoksen, kunnan, kuntainliiton, evankelisluterilaisen kirkon ja sen seurakunnan sekä Ahvenanmaan maakunnan. Kansaneläkejärjestelmän kokonaisuudistuksen turvaamiseksi muutettiin samalla kansaneläkelain 59 §:ää (307/82) siten, että kansaneläkerahastosta puuttuva osa suoritetaan valtion varoista.

1.2. Työntäjän sairausvakuutusmaksu

Työntäjän sosiaaliturvamaksusta annetun lain (613/78) 1 §:n mukaan työntäjä on

velvollinen suorittamaan kansaneläkelaitokselle työnantajan sairausvakuutusmaksua 1,5 % maksamiensa ennakoperinnän alaisen palkkojen määrästä. Sosiaalivakuutusetuuksien verotusta koskevan ratkaisun yhteydessä päätettiin (kts. HE 54/1981 vp.) sairausvakuutusmaksua peräi kuitenkin lähivuosina 2,35 % palkoista. Alkuvuodesta 1982 maksua on peritty myös mainitun suuruisena (479/81). Edellä mainitun hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti alennettiin yksityiseltä yritystoiminnalta perittävää sairausvakuutusmaksua 1 päivästä toukokuuta 1982 lukien saman vuoden loppuun 1,90 %:iin ennakoperinnän alaisen palkan määrästä (309/82). Julkisen tahon maksu säilyi sanottuna aikana 2,35 %:ina.

1.3. Työnantajan lapsilisämaksu

Työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain 1 §:n mukaan työnantaja on velvollinen suorittamaan valtiolle lapsilisämaksua 2,25 % ennakoperinnän alaisen palkkojen määrästä. Viime vuosina työnantajan lapsilisämaksuun on kohdistettu useita maksualennuksia. Maksu on kokonaan jätetty perimättä 1 päivästä maaliskuuta 1981 lukien (1087/80 ja 802/81).

1.4. Työnantajalta perittävä sosiaaliturvamaksu vuodelta 1983

Kysymys työnantajan sosiaaliturvamaksun suuruudesta ja sen kohtaannosta on viime vuosina ollut useasti esillä. Edellä mainitussa hallitusohjelmassa onkin tavoitteeksi asetettu selvittää mahdollisuudet korvata palkkaperusteisia sosiaaliturvamaksuja muulla perusteella kannettavilla, sosiaaliturvan rahoituksen turvaavilla rahoitustavoilla. Tämän mukaisesti on sosiaali- ja terveysministeriö asettanut toimikunnan tutkimaan kysymystä palkkaperusteisista sosiaaliturvamaksuista.

Ruotsissa toteutettujen talouspoliittisten toimenpiteiden johdosta hallitus ja Suomen Pankki ovat todenneet välttämättömäksi alentaa teollisuutemme kilpailukyvyn turvaamiseksi markan kansainvälistä arvoa. Valtioneuvoston 10 päivänä lokakuuta 1982 tekemän periaatepäätöksen mukaisesti toimenpiteestä aiheutuvien kielteisten vaikutusten pienentämiseksi ja rahan arvon heikkenemisen estämiseksi on kil-

pailukykyä ja kannattavuutta tuettava myös alentamalla yksityisen tahon välillisiä työvoimakustannuksia.

Edellä mainittujen syiden johdosta ehdoteetaan työnantajan kansaneläkemaksua perittäväksi vuodelta 1983 yksityisen yritystoiminnan piiriin kuuluvalta työnantajalta joko 4,10, 5,05 tai 5,60 % palkoista riippuen yrityksen pääomavaltaisuudesta. Julkisen tahon maksua perittäisiin 4,60 %.

Työnantajan sairausvakuutusmaksu ehdoteetaan alennettavaksi edellä mainitussa sosiaalivakuutusetuuksien verotusta koskevassa uudistuksessa tarkoitettua tasosta 1,35 %:iin ennakoperinnän alaisista palkoista. Julkisen tahon maksu säilyisi 2,35 %:ina. Sairausvakuutusrahaston rahoituksen turvaamiseksi korvataan rahastolle tarvittava lisätulo valtion tuloja menoarvion kautta.

Työnantajan lapsilisämaksua ei ole tarkoituksenmukaista edelleenkaan peräi.

Vuodelta 1983 perittävä sosiaaliturvamaksu olisi siten yksityisen yritystoiminnan piiriin kuuluvalla työnantajalla hänen toimintansa pääomavaltaisuudesta riippuen joko 5,45, 6,40 tai 6,95 % ja julkisen tahon maksu 6,95 % ennakoperinnän alaisen palkan määrästä.

2. Vakuutetun kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksu

2.1. Kansaneläkevakuutusmaksu

Kansaneläkelain (347/56) mukaan vakuutetun on suoritettava vakuutusmaksu, joka määrätään hänelle kunnallisverotuksen yhteydessä edelliseltä vuodelta, tulovuodelta pantujen veroäyrien perusteella. Kansaneläkelain 5 §:n 1 momentin mukaan (956/72) vakuutusmaksu on kaksi penniä. Kansaneläkevakuutusmaksua on peritty sanotun määräisenä vuosina 1980 ja 1981. Myös alkuvuodelta 1982 kansaneläkevakuutusmaksua perittiin kaksi penniä. Edellä mainitussa hallitusohjelmassa on katsottu tarpeelliseksi eräänä kulutuskysyntää elvyttävänä toimenpiteenä alentaa vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksua 0,25 pennillä veroäyriä kohti vuoden 1983 loppuun. Vuoden 1982 osalta maksualennus toteutettiin toukokuun alusta 1982 toimeenpannalla lainmuutoksella (305/82).

2.2. Sairausvakuutusmaksu

Sairausvakuutuslain 33 §:n 1 momentin (742/70) mukaan vakuutetun sairausvakuutusmaksu on 1,25 penniä veroäyriältä. Vuodesta 1980 lähtien sairausvakuutusmaksua on kuitenkin peritty 1 penni veroäyriältä, näin myös vuonna 1982 (802/81).

2.3. Vakuutetulta perittävät maksut vuodelta 1983

Hallitusohjelmassa mainittujen syiden johdosta on tarkoituksenmukaista pitää vakuutetulta perittävät maksut nykyisen tasoisina. Sen vuoksi esitetään, että vuodeksi 1983 vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksuksi vahvistettaisiin 1,75 penniä veroäyriältä ja vakuutetun sairausvakuutusmaksuksi 1 penni veroäyriältä.

Myös merimiesverotaulukoihin ehdotetaan tehtäviksi vakuutetun kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksun vahvistamisesta aiheutuvat muutokset.

3. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Ehdotetuilla maksuilla kansaneläkelaitoksen tulot kasvaisivat palkkasumman kasvun mukaisesti. Vakuutetun sairausvakuutusmaksun osalta kansaneläkelaitoksen tulot kasvaisivat toteutuvan veroäyrimäärän kasvun mukaisesti. Ehdotetuilla työnantajan kansaneläkemaksun ja vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksun alentamisella ei ole vaikutusta valtion menoihin. Työnantajan sairausvakuutusmaksun alennus lisää valtion menoja. Lapsilisämaksun perimättä jättämisestä ei kuuluvaan vuoteen verrattuna ole valtion tuloihin vaikutusta.

4. Voimaantulo

Esitys liittyy valtion tulo- ja menoarvioesitykseen 1983 ja laki ehdotetaan saatettavaksi voimaan vuoden 1983 alusta.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

vuodelta 1983 suoritettavasta työnantajan sosiaaliturvamaksusta ja vakuutetun kansaneläke- ja sairausvakuutusmaksusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Poiketen siitä, mitä 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain 3 §:n 2 momentissa, sellaisena kuin se on 30 päivänä huhtikuuta 1982 annetussa laissa (308/82), on säädetty työnantajan kansaneläkemaksusta, maksua peritään mainitussa momentissa säädettyjen prosenttien 4,25, 4,75 ja 5,25 asemesta vastaavasti 4,10, 5,05 ja 5,60 prosenttia työntekijälle 1 päivänä tammikuuta 1983 tai sen jälkeen sanottuna vuonna suoritettuna ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä, kuitenkin siten, että valtiolta ja sen laitokselta, kunnalta ja kuntainliitolta, evankelis-luterilaiselta kirkolta ja sen seurakunnalta sekä seurakuntainliitolta, ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta sekä Ahvenanmaan maakunnalta maksua peritään 4,60 prosenttia.

2 §

Poiketen siitä, mitä työnantajan sosiaaliturvamaksusta 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun lain 1 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 11 päivänä elokuuta 1978 annetussa laissa (613/78), on säädetty työnantajan sairausvakuutusmaksusta, peritään työnantajan sairausvakuutusmaksua 1,35 prosenttia työntekijälle 1 päivänä tammikuuta 1983 tai sen jälkeen sanottuna vuonna suoritettuna ennakkoperinnän alaisen palkan määrästä, kuitenkin siten, että valtiolta ja sen laitokselta, kunnalta ja kuntainliitolta, evankelis-luterilaiselta kirkolta ja sen seurakunnalta sekä seurakuntainliitolta, ortodoksiselta kirkkokunnalta ja sen seurakunnalta sekä Ahvenanmaan maakunnalta maksua peritään 2,35 prosenttia, ja poiketen siitä mitä edellä mainitussa laissa on säädetty työnantajan

lapsilisämaksusta, jätetään maksu perimättä vastaavalta ajalta.

3 §

Poiketen siitä, mitä 8 päivänä kesäkuuta 1956 annetun kansaneläkelain 5 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 29 päivänä joulukuuta 1972 annetussa laissa (956/72), on säädetty vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksusta, on sanottu maksu 1,75 penniä vakuutetulle vuodelta 1983 toimitettavassa kunnallisverotuksessa määrättyä veroäyryiltä.

4 §

Poiketen siitä, mitä 4 päivänä heinäkuuta 1963 annetun sairausvakuutuslain 33 §:n 1 momentissa, sellaisena kuin se on 4 päivänä joulukuuta 1970 annetussa laissa (742/70), on säädetty vakuutetun sairausvakuutusmaksusta, on sanottu maksu 1 penni vakuutetulle vuodelta 1983 toimitettavassa kunnallisverotuksessa määrättyä veroäyryiltä.

5 §

Poiketen siitä, mitä 16 päivänä toukokuuta 1958 annetun merimiesverolain 6 §:n 3 momentissa ja 13 §:n 1 momentissa, sellaisina kuin ne ovat 30 päivänä marraskuuta 1973

annetussa laissa (866/73), on säädetty vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksusta ja sairausvakuutusmaksusta, on nämä maksut otettava huomioon vuonna 1983 sovellettavissa merimiesverotaulukoissa laskettuna vakuutetun kansaneläkevakuutusmaksu 1,75 pennin ja vakuutetun sairausvakuutusmaksu 1 pennin mukaan veroäyryiltä. Vastaavasti on kansaneläkelaitokselle suoritettava sanotulta ajalta 1,4 prosenttia merimiestulosta kansaneläkevakuutusmaksuna ja 0,8 prosenttia merimiestulosta vakuutetun sairausvakuutusmaksuna. Jos merimiesvero on pienempi kuin 11 prosenttia merimiestulosta, jaetaan vero edellä mainitulta ajalta kunnan, kansaneläkelaitoksen ja seurakunnan kesken siten, että siitä suoritetaan kunnalle 40 osaa, kansaneläkelaitokselle 11 osaa ja seurakunnalle 4 osaa. Jos merimiesveroon ei sisälly kirkollisveroa ja merimiesvero tällöin on pienempi kuin 10,2 prosenttia merimiestulosta, jaetaan vero kunnan ja kansaneläkelaitoksen kesken siten, että siitä suoritetaan kunnalle 40 osaa ja kansaneläkelaitokselle 11 osaa.

6 §

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammi-kuuta 1983.

Helsingissä 22 päivänä lokakuuta 1982

Tasavallan Presidentin estyneenä ollessa

Pääministeri

KALEVI SORSA

Ministeri *Marjatta Väänänen*